

Bisaya

Nag-unang Sinemanang Magasin Sa Binisaya

Disyembre 26, 2018

Karon,
Available na sa
National Bookstores
ug Merriam &
Webster Bookstores
Nationwide!

Pamaskong mga Sugilanon:

Noche Buena

Ni John Tam, Ybanez

Ang Hukom

Ni Buenaventura F. Tibon

**Malipayong Pasko
ug Madagayaong
Bag-ong Tuig!**

**Ruben
Soriquez**

Kuha ni Wilson Fernandez

RUBEN SORIQUEZ

Dako ang Pagdayeg Kang Steven Seagal

PARA ni Direk Ruben Soriquez, usa ka espesyal nga panapos sa tuig ang iyang nasinati. Kay dili na ang iyang pagka direktor ang iyang gipakita kondili ang iya ra gyong pagka aktor.

Gani, nakapahigayon man sila ug espesyal nga screening sa pelikulang "The Lease" sa 21st edition sa Cine Europa Filmfest nga gipahigayon sa Cinematheque Manila sa FDCP niadtong Nobiyembre 20-25. Ang pelikula nga gibidahan nila ni Garic Concepcion nahatagan usab og higayon nga mag-screening sa Shangri-la Cineplex niadtong Disyembre 7-16.

Kasagaran sa mga pelikula sa iladong actor-director nga si Ruben siya mismo ang aktor ug direktor. Pero pelikulang "The Lease", ang Italianong direktor nga si Paolo Bertola ang nagdumala niini.

Gibutyag ni Ruben nga nag-enjoy siya sa iyang papel isip aktor nga wala maghanahuna kon asa ang maayong posisyon sa kamera ug uban pang bahin sa produksiyon sa naasoyng pelikula. Nalingaw siya sa iyang gibuhat labi na kay kini ang unang higayon nga miapil siya sa horror movie.

Samtang gihimo ang pelikula, giangkon ni Direk Ruben nga nakabantay siya sa iyang lahi nga pamatayag sa mga dapit diin sila nag-shooting. Gani, bisan ang iyang leading lady nga si Garic nakabantay usab sa lahi nga usra sa lugar.

"We shot in a haunted house and not only me, other people in the production team, they felt the

presence and also the noise," matod niya.

Psycho-horror ang tema sa pelikula nga gibase sa nobela ni Mario Alaman. Gipasalig ni Direk Ruben nga ang ilang pelikula maghatod og nahilahi nga horror experience sa moviegoers.

Matod pa sa direktor, bisan og indie film ang "The Lease", pang-mainstream ang tipo niini. Hadlok ang mga esena ug puno sa suspense ang pelikula.

Sa laing bahin, matan-aw usab si Direk Ruben sa umaabot nga pelikulang "The Spider's Man", usa ka black comedy bahin sa autism and family ties nga ang ubang mga esena didto pa kulha sa Italya. Nukauban dinhi ni Direk Ruben sila si Richard Quan, Jeffrey Tam, Lee O'Brian, Rob Sy, Red Ibasco, ug ang iyang misis nga si Lanie Gumarang. Maoy iyang plano nga isumiter ang matapos nga pelikula sa international film festival.

Dugang niini, kauban usab si Direk Ruben sa international TV series nga "General Commander" nga gibidahan sa Hollywood star nga si Steven Seagal. Sa maong serye, gidala niya ang papel ni Santino Amato, sinaligan ni Orsina nga usa ka Italian mafia boss nga gidala ni Italian actor Edoardo Gostia.

Ang maong TV series nagpakita sa kinabuhi ni Jake Alexander (gidala ni Steven Seagal), nga usa ka kanhi ahente sa balaod nga nagtukod og grupo aron pakigbatokan ang nanag-unang mga kriminal sa kalibotan.

Matod pa ni Ruben, puno sa nindot nga mga aksiyon ang naasoyng TV series. Gani midayeg man siya sa pagka propesyonal ni Steven Seagal.

"Mabait siya sa set, ngunit mahinap na lumapit dahil sa four bodyguards niya na laging sa kanya nakatabi. At ang production, they didn't allow any picture taking kay Steven. Pero masasabi ko na magaling siya at siyempre, siya ay napaka-propesional and almost good, the first take, lagi," pu'ng pa ni Direk Ruben.—

EDDIE GARCIA

Mifambağ Unsaon Pagpuyo ang Kinabuhi nga Walay Pagmahay

SA unang higayon, sa halos 70 ka tuig ni Eddie Garcia sa showbiz ug sa sobra 300 ka pelikula nga iyang naapitan, mihimo siya og pelikula nga ang estorya nagtuyok sa purgatoryo.

Dinhi gidala niya ang usa ka papel sa duha ka lead role sa "Hintayan ng Langit", usa ka pelikula nga co-produce sa Globe Studios ug Project 8 Corner San Joaquin Projects ug ubos sa direksiyon ni Dan Villegas. Ang maong dramedy paduyon pang gisalida sa mga sinehan sa kapupud-an.

Gidala ni Manoy ang papel ni Manolo, usa ka tawo diin ang kalag mipaingon sa purgatoryo ug didto nagkakita sila sa dugay nang mitaliwan nga ex-lover nga si Lisang (gidala ni Gina Pareño).

"It was a very good script and it was a good role kaya tinanggap ko," matod ni Eddie Garcia.

Ang "Hintayan ng Langit" gisulat ni Juan Miguel Severo nga kinutlo gikan sa kaugalingon niining one-act play sa mao gihapong ulohan nga nag-aninaw sa purgatoryo nga usa ka hotel-like stopover alang niadtong mga kalag nga mopadulong usab sa langit.

Motuo kaha si Manoy nga dunay purgatoryo? Mikatawa lang ang uragon kay matod pa niya sa tinud-anay wa pa kuno siya makaadto.

Nauyonan ni Eddie ang love story nila ni Manolo ug Lisang nga

padayong gibuhi bisan pa og atua na sila sa laing kalibotan. Apan alang kang Manoy, wala na siyag pagmahay sa gugma. Kay kon patay ka na, patay na.

Bahin sa iyang showbiz career, wala usay pagmahay ang beteranong aktor. Kay alang niya, kon unsa ang miabot nimo, mao usab kini ang gihatag sa Diyos alang kanimo.

Niini, gitambag ni Manoy Eddie unsaon pagpuyo sa kinabuhi nga walay pagmahay. Niya pa, "Well, you do good to your fellowmen, and huwag kang mang-atpi ng tao, and you live a happy life."

Nagalao ni Eddie nga human matan-aw ang "Hintayan ng Langit", makahimuklog kita sa atong kinabuhi pagkahuman dinhi sa kalibotan. Kay niya pa, dunay kahigayonan nga makaadto kita sa langit kon makabuhat kitag kaayohan sa atong pagpakabuhi dinhi.

Pagka karon, si Eddie ang usa sa mga aktor nga daghang proyekto sa showbiz bisan pa sa iyang pangedaron.

Sa miaging Agosto, ang ML nga dunay tema nga martial law nahimong entry sa 2018 Cinemalaya Philippine Independent Film Festival. Paglabay sa duha ka buwan, ip-premiere usab ang "Hintayan ng Langit". Ug sa umaabot nga Pasko, ipasalida na ang "Rainbow's Sunset" diin gidala niya ang papel sa usa ka kanhi scander nga gibiyaran ang asawa aron atimanon ang higala nga dunay kanser. Ang pelikula usa ka opisyal nga entry sa 2018 Metro Manila Film Festival.—

RAYVER CRUZ, WA MAGMAHAY NGA MIBALIK SA GMA-7

GIBUTYAG ni Rayver Cruz nga ang iyang pagbalik sa GMA-7 usa ka maayong desisyon alang kaniya. Kay matod pa niya, "there's no wrong decision as long as it is based on your own will."

Giangkon sa aktor nga malipayon siya apun medyo gikuyawan sa "Asawa ko, Karibal ko", ang bag-o niyang programa sa Kapuso Network.

"Siyempre, sobrang nakakatuwa. Masaya ako kasi nga ayaw ko rin na parang yung first show ko, walang masyadong manood. Andun rin kasi yung fear, hindi naman mawawala yun, na baka hindi mag-rate. As an artist... alam mo yun?" butyag ni Rayver.

Dako ang pagpasalamat sa 29-anyos nga aktor sa iyang mga leading lady nga sila si Kris Bernal ug Thea Tolentino, sa dako nilang kontribusyon aron magmalampuson ang afternoon drama series.

"Pero alam mo yun, just trust the process, trust the story, and tiwala sa team and, of course, napakabusay rin ng director namin, ang award-winning director na si Direk Mark. Ang galing lang din nung mga writers, tulung-tulong din. Of course, yung dalawang leading lady dito sobrang galing nila, and parang wala

naman yatang history sina Kris at Thea na hindi pumipick up yung shows nila," pu'ng pa ni Rayver.

Gibutyag sab ni Rayver nga gitabangan siya nila ni Kris ug Thea maong super motivated siya sa iyang trabaho karon tungod sa suporta nga iyang nadawat sa mga kauban ilabi na sa mga viewer.

Nalipay siya kay positibo ang reaksiyon sa mga nanagsunod sa ilang programa sa ilang mga comment sa Facebook ug tweets sa Twitter. Mao nga ganahan kaayo siyang motrabaho karon ug inspirado nga moarte ug makabuhat og maingon nga esena aron malingaw ug ma-satisfy ang mga viewer.

Kahinumdoman, si Rayver nagsugod sa iyang karera sa showbiz isip child star ubos sa GMA-7 niadtong mid-90s. Mibalhin lang siya sa Kapamilya Network niadtong 2000 ug nahimong contract artist sulod sa 18 ka tuig. Apan ning bag-o lang mibalhin sa Kapuso Network.

Gawas nga human na ang kontrata sa ABS-CBN, usa sa mga gituohan nga hinungdan nga mibalik sa GMA ang aktor mao ang rumored girlfriend niining si Kapuso Star Janine Gutierrez.—

KALANDRAKAS

Nga Lantugi Human Sa Kombensiyon

NI BERNITO A. DALIT
Cagayan de Oro City

Sa bisan unsang tapok-tapok—mareyunyon, kasal, bunyag, lubong, birthday o unsa pa dihang okasyon, kinaiya na gyod natong mga Pilipino nga dili dayon modretso pagpauli sa atong kaugalingon. Ang uban niini labi na tong walay mga kabilinggan magpabilin sa benyu aron sa pagpakighugoy sa kauban nga wala pa kaayo nila maila-ila o nahinasa.

Sa pormal nga mga miting man god o seyson ba kaha, dili kaayo makapadayag ang matag usa kay gawas nga limitado ang oras, dunay mga lagda o sumbanan nga gisubay ang matag pundok. Kintabay anaa ang kataha ug medyo magpangikog ka pagsambat kay ma-out of order ka man. Apan matikdi, inigkahuman na gani sa miting, mahitabo na dayon ang wa planohang mga kalihokan. Manggawas na dayon ang mga estoryang

Ang tagsulet ug si Dr. Jun Arango.

Si Marcelo Geocallo nga nagpasabot sa maayong lakaw sa BATHALAD-Mindanao.

Si Jun Arango (ikaduha gikan sa tuo) nga midawat sa iyang pasidungog.

katawanan ug nagkalandrakas nga lantugi gikan sa mga hunahuna nga may sagol binubot ug pahugyaw.

Didto sa hiwanan sa Sun Fastfood, sa Old Patag Road sa Cagayan de Oro City, human sa pormal nga kalihokan sa kombensiyon, dugay nga nag-ukang ang pipila ka sakop sa BATHALAD-Mindanao tungod sa lamiang sunsomtan ug sa kinahon nga SMB nga nagpasad sa hawanon.

Makapahibulong kaayo kay sa dihang naghinandas pa ang mga gutlo sa pagsugod sa naasoyng kombensiyon niadtong Oktubre 20, 2018 wa gyoy nangahas sa pagpalit aron dunay masimasima sa mga delegado. Tingali tungod sab kay busog na kining daan sa ilang pagpamahaw sa gawas.

Samtang namauli na ang ubang mga delegado sa tagsa-tagsa ka mga dapit nga ilang gigikanan, kami sang nahibilin sa benyu naghadyaka pag-iyog ug maoy nahimo namong maglilingaw ang puli pamuno sa BM nga si Henry Lazola. Maglumba mig kagiki kanang motirada na si HL sa binayloag-kanding kuno niyang mga pasiaaw nga wala pa namo sukad madunggi.

Nalingaw sab mi sa pagpaminaw sa mga kasinatian nga gipaambit ni Elpidio Arango Jr., ang laing haligi sa BATHALAD-Mindanao. Mabulokon kaayo ang kaagi sa pagpanimpa'd ni Dr. Arango. Si Jun nagpuyo sa Don Carlos, Bukidnon apan didto siya sa Inobulan, Salay, Misamis Oriental nahimugso niadtong Oktubre 19, 1941. Nakigbisog sa pagpakabuhig pinobre pinaagi sa pagpamaligya ug utanon, bolsita, Bisaya, ice drop ug bisan unsa na lang aron mabuhi.

Sa gabii nag-eskayla siya bisan minyo na. "Tackle the impossible by creating mystery out of yourself." Mga sanglitanan kini nga nahimong lamdamon aron siya makatukod og duha ka eskaylahan sa lalawigan sa Bukidnon.

Niadtong Agosto 4, 1984 gitukod ni Arango ang Southern

Foundation Academy sa Don Carlos, Bukidnon diin wala dangtig dugay gisunod sab niya pagpatukod ang Sumilao Bukidnon Tribal Academy sa Puntian, Sumilao, Bukidnon. Walay makatuo nga ang sama kaniya nga manghatoray lag sulat sa Bureau of Post kaniadto makahimo diay sa pagtukod niini pinaagi sa pagsulat sa mga kadagkoan ug sa ubang mga buhatan nga ming-ayuda kaniya sa pinansiyal.

Si Arango nahimong pamuno sa BATHALAD-Mindanao kaniadto kansang mga tuig wala na niya masulti kanako—apan motagik pa gihapon og panalagsa sa iyang malantip digang dinhi sa Bisaya. Natukod usab niya ang KAMAGBU kun Kapunungan sa Mga Magsusulat sa Bukidnon nga nagtikawtikaw pa karong panahona.

Sa panuigong 77 anyos, siya usa sa gitahasan sa kagamhanang Duterte sa pagpakaylap sa Pederalismo pinaagi sa paghansay sa mga Speaker's Bureau dinhi sa Mindanao kansang gabom sa pagpatuman gipaobos sa pagdumala sa Department of Interior and Local Government (DILG).

Samtang nagtungab sa tanlas ug bugnaw nga SMB, mihihit si Magsusulat Rey Poloyapoy sa pagpalabtik sa among pundok nga SADILA diin kini, niya pa, imposibleng mahitabo nga manaha ang dila ni Lapulapu ngadto sa pagpalambo sa atong pinulongan. Si Lapulapu, matod niya, dili angayan nga tawgog bayani, labaw na natong mga Bisaya tungod kay wala siyay gikatampo sa atong pagka Bisaya. Kay ang tinuod nga estorya mao diay nga wala kaayo tay makaplagnan nga estorya sa iyang kinabuhit tungod kay human niya mapatay si Magellan miuli kini pagbalik sa iyang gigikananang lugar sa Borneo kauban sa napulog duha niya ka asawa.

Kon pananglit tinuod ang gisulti ni Poloyapoy, grabe diay namong sipyata nga nagtukod sa grupo nga SADILA kun

(Gipadayon sa panid 23)

TNBalita
 makita ang mga balita sa bawat balita

Dugang umento sa buhis sa alak ug sigarilyo aprobado na

GIAPROBAHAN na sa Kamara sa ikatulo ug paynal nga pagbasa ang mga balaorng nagtinguha sa pagpaumento sa buhis sa sigarilyo ug sa mga ilimnong makahubog.

Sa gipahigayon nga botasyon, nakalusot ang House Bill 8677 nga mag-amiyenda sa Republic Act 10351 o ang Sin Tax Reform Law nga magpaumento sa *excise tax* sa tabako baleb P2.50 kada tuig sukad sa Hulyo 2019 hangtod sa 2022. Ang resulta sa botasyon: 187-Yes, 7-No ug 1 Abstain.

Ubos sa Tax Reform and Acceleration and Inclusion (TRAIN) Law, sa 2019 mahimo nang P35 ang bag-ong *excise tax* sa mga *tobacco product* gikan sa kasamtangang P30 lang. Apan kon mahimo nang hingpit nga balaod ang maong balaorng, mahimong P37.50 na matag pakete ang *excise tax* sa Hulyo 2019. Kada tuig madugangan kinig P2.50 hangtod sa 2022.

Samtang ang House Bill 8618 nga nagtinguha sa pagpasaka ngadto sa P6.60 nga *excise tax* sa mga *alcoholic drink*, naprobaran sab. Ang resulta sa botasyon: 189-Yes ug 7-No.

Ang kuwartang makolecta gikan sa *tobacco* ug *alcohol excise tax* ipundo ug igahin alang sa Universal Health Care Act.—TNB

DUTERTE "MARIJUANA HIMOONG LEGAL"

DUGAY na nga daghan ang gustong himoong legal ang paggamit sa *marijuana* apan isip tambal lang sa mga sakit nga haom sab nga pagagamitan niini. Ug dili pa lang dugay sa pagsulat niini nabalita nga mipabor si Presidente Rodrigo Duterte sa balaorng nga *legalize* ang paggamit sa *marijuana*.

"The President has already made a statement on that prior. For purposes of medicine, to heal, he's in favor. But not for use other than that," matod ni Presidential Spokesman Salvador Panelo.

Midugang pag-ingon si Panelo nga suportado ni Duterte ang legalisasyon sa *medical marijuana* apan bugot sab ang iyang (Duterte) pagsupak nga gamiton kini aron mag-adik-adik.

Gipahayag kini ni Panelo human magkomesya si Duterte nga migamit siya (Duterte) og *marijuana* aron mawala ang iyang duka sa dihang gipahigayon ang ASEAN Summit sa Singapore.

Matod sa presidente, tungod sa ka-*hectic* sa iyang *schedule* sa ASEAN Summit kinahanglan kunong mohithit siyag *marijuana* aron dili siya magduka.

Gihulagway pa kuno ni Digong nga *killing activity* ang *schedule* sa Summit nga nagsugod sa alas 8:30 sa buntag hangtod sa alas-10:00 sa gabii.

Apan sa usa ka interbyo, gipasabot ni Duterte nga komedyang lang ang iyang gisulti nga migamit siyag *marijuana*.—TNB

Mga kurakot sa Customs panaktakon — Gordon

GIPAHUNONG na ni Senate Blue Ribbon Committee Chairman Sen. Richard Gordon ang imbestigasyon sa ikaduhang incidente sa *smuggling* sa ilegal nga droga ug miingon siya nga angay na gayong limpiyohon sa hingpit ang Bureau of Customs (BOC), lakip na ang BOC X-Ray Inspection Project (XIP).

Midugang si Gordon nga makaayo alang sa Adwana nga sundon sa bag-ong Customs Commissioner nga si Rey Leonardo Guerrero ang iyang (Gordon) sugyot kamiadto kang kanhi BOC Commissioner Isidro Lapeña nga taktakon o paphan ang tanang mga "inutil" sa naasoyng ahensiya, lakip na ang mga sakop ug opisyal sa XIP.

"Dapat tangalan ang mga 'undan (XIP); si Comm. (Rey Leonardo) Guerrero na ang bahala 'dan," matod ni Gordon.

Kahinumdoman nga gihulipan ni Guerrero si Lapeña sa puwesto gamikan sa mga hitabo nga may nakalusot nga mga droga, sukwali sa report sa MICP-XIP nga "walay sulod" ang upat ka *magnetic scrap lifters*.

Gituohan nga ang nahisgotang mga *'magnetic scrap lifter'* nga nakaplagan sa sulod sa usa ka abandong bodega sa GMA, Cavite kamiadto Agosto maoy gihispano o didto gitagaan ang kapin sa usa ka toneladang *shabu* nga gipayahot dinhi sa Pilipinas sa usa ka dakong sindakato sa ilegal nga droga niadtong buwan sa Hulyo, 2018.

Mingon pa gyod si Gordon nga kasong *'drug smuggling'* ang ipahamtang ngadto kanila ni ex-Police Colonel Eduardo 'Jojo' Acierito, ex-PDEA Deputy Director General Ismael Fajardo ug BOC Intel Agent Jimmy Guban. Ug kaso nga pagpabaya o pagpasagad (*gross negligence*) ang angayang isilat sa uban pang nalambigit nga mga opisyal ug kawani sa gobyerno.—TNB